

Centerpartiet

Initiativärende

HSN 2025-05-22

Psykisk ohälsa bland barn och unga

Bakgrund

Psykisk ohälsa bland barn och unga är ett växande folkhälsoproblem. Region Västerbottens granskning (6/2024) visar att tillgången till första linjens vård är otillräcklig, ojämn och i flera fall bristfällig. Samtidigt står specialistpsykiatri, BUP, inför ett högt inflöde av patienter, varav många hade kunnat fångas upp tidigare om första linjen fungerat bättre.

Idag bedrivs första linjens vård av samtliga hälsocentraler inom ramen för Hälsovalet. Förutsättningarna för att bedriva detta uppdrar varierar kraftigt. Rapporten belyser att det saknas tydlig samordning, gemensamma kvalitetskrav och tillräcklig koppling till specialistnivån. Granskningen visar dessutom att privata hälsocentraler inte deltagit i det utvecklingsarbete som lett fram till nya standardiserade vårdprocesser, och att ungdomsmottagningarna, trots att de enligt beslut tillhör första linjen, inte är integrerade i planering och styrning av vårdkedjan. Resultatet är ett splittrat ansvar, en ojämlig vård och fortsatt press på BUP med alldeles för högt inflöde och remissbollande.

Mot denna bakgrund finns ett behov av att se över hur vården för barn och unga med psykisk ohälsa organiseras. Hälso- och sjukvårdsnämnden bör initiera en översyn av hur första linjens barn- och ungdomspsykiatri fungerar, inklusive hur ungdomsmottagningarna förhåller sig till denna vårdkedja. Vidare bör nämnden utreda möjligheten att samla den första linjens vård till en eller ett fåtal aktörer.

SKR har i sin skrift "Pusselbitar och perspektiv" nyligen belyst första linjen och BUP:s erfarenheter av barn och ungas psykiska ohälsa. Där konstaterar de att regionerna har organiserat arbetet på olika sätt. En del av regionerna har organiserat sin första linje inom BUP, en del har den inom ramen för vårdcentralernas ordinarie uppdrag och ytterligare en del har den organiserad under primärvården men som egna enheter utanför vårdcentraler. Vidare konstaterar SKR i röster från vården att första linjen inte är en lika etablerad aktör som BUP och att många vårdnadshavare ser första linjen som ett onödigt steg på vägen och att man vill ha en utredning från BUP. Eftersom Region Västerbotten inte lyckats etablera en väl fungerande första linje är det dags att söka nya vägar framåt.

Syftet med en sådan omstrukturering är att säkerställa att det finns tillräcklig kompetens, ökad tillgänglighet och en tydlig samverkan, eller direkt organisatorisk koppling, till specialistpsykiatri. En samlad organisering av första linjens barn- och ungdomspsykiatri, med starkare koppling till specialistnivån, är nödvändig för att säkerställa att barn och unga får rätt vård i rätt tid. Det är också en viktig förutsättning för att minska väntetiderna till BUP, förbättra kvaliteten i vårdens första led och möjliggöra en fungerande implementering av det beslutade arbetssättet med vård på två vårdnivåer. En sådan förändring är avgörande för att uppnå en mer sammanhållen, tillgänglig och jämlik vård för barn och unga i Västerbotten.

Dagens situation med över 1000 barn- och unga i kö är fullständigt oacceptabelt och att fortsätta på samma sätt år efter år är inte längre möjligt.

Med anledning av ovanstående föreslår vi Hälso och sjukvårdsnämnden besluta

att HSD ges i uppdrag att utreda hur första linjens barn- och ungdomspsykiatri kan reformeras så att ansvaret samlas på färre aktörer och i tydligare samverkan med specialistnivån.

Allians för Västerbotten

Håkan Andersson (C), vice ordförande HSN

Anna Ackemo (M) tjänstgörande ersättare

Patricia Riselius (C) tjänstgörande ersättare

Betty-Ann Nilsson (KD), ledamot

Ulf Wahllöf (M), tjänstgörande ersättare